

Lavinas procuran per veta nova

En fistatgs da lavinas ei la biodiversitad dalla flora gronda

DA GIERI ANTONI CAVIEZEL

■ **Lavinas ein buca mo destructivas, mobein procuran era per novs spazis da viver. La biodiversitad dalla flora ei en fistatgs da lavina bia pli aulta ch'egl uaul circumdant. Pli stedi che lavinas vegnan a val el medem fistatg e dapli specias ch'ei dat leu.** Da nevasas igl unviern e la primavera da marschauna sederschan lavinas a val e sfraccan plontas e runan tut quei ch'ei enta peis cun ellas. La primavera e la stad liua la neiv veglia e flurs e pastgs creschan onn per onn ellas lavineras. Cheu sedat la domanda: Tgei influenza han lavinas silla natira? In studi digl Institut federal per la perscrutaziun da neiv e lavinas (PNL) a Tavau muossa che la forza destructiva dallas lavinas ha era aspects positivs per la natira.

Dapli glisch, dapli specias da plontas

Lavinas procuran per cundizuns che lubeschan in summa in surviver ad in tschuat specias da plontas. Las plontas aultas e dominantas vegnan tschuncanadas dallas lavinas aschia ch'in toc dapli glisch contonscha il plaun en lavineras ch'egl uaul circumdant. Las plontas en tals loghens san era seprofitar da dapli aua e da dapli nutriment. Ultra da quei ei semussau che plontas pintgas piteschan strusch dallas lavinas. U che la cozza da neiv protegia ellas ni che las plontas ein aunc elasticas avunda e pon sestorscher sut las nevasas.

Ei dat negina plonta tipica en fistatgs da lavinas

Cunquei che la pressiu ei ena miez in fistatg da lavina bia pli gronda che dallas varts e cunquei ch'ei dat loghens nua che la neiv vegn scuada naven fertion che quella vegn mantunada en

La flora en fistatgs da lavinas ei tut auter che paupra. Lavinas ein buca mo destructivas, mobein procuran per glisch e scaffeschan novs spazis da viver.

FOTO G. A. CAVIEZEL

auters loghens regian zun differentas cundiziuns da viver. La diversitad biologica ei consequentamein vasta. Biaras specias e societads da plontas anflan schizun cundiziuns da viver optimalas. Ina plonta tipica dat ei tonaton buc en fistatgs da lavina. Aschia han ins anflau pli che 80 pertschien dallas 141 specias observadas en dameins che 5 pertschien dalla surfatscha. Cun auters plaid, ins ha anflau adina e dapertut puspei autras plontas. La vegetaziun entuorn ils fistatgs da lavina consista perencunter dapertut da mo paucas ed aunc dallas medemas specias da plontas.

Dapli lavinas, dapli specias

Co stat ei ussa cun il diember da

lavinas e l'influenza silla vegetaziun? Il studi dil PNL vegn alla conclusiu che pli stedi ch'ei vegn giu enzanua lavinas e pli diversa che la vegetaziun ei. En fistatgs da lavinas ch'ei vegn giuadora mintg'onn lavinas creschan circa treis gadas dapli specias da plontas ch'egl uaul cunfinont.

Quei che ha fatg surstar ils scienziats ei che buca mo plontas piunieras profiteschon dallas lavinas. Quellas ein beinrepresentadas mo en loghens nua che lavinas han destruiu paucas onns avon igl uaul. En tschellas lavineras sesviluppeschon plontas che pon concuorer e plontas da plirs onns medemamein fetg bein. Quei muossa che malgrad il biars disturbis regian relaziuns stabilas en lavineras.